

лення методів селекційно-племінної роботи з дослідженим типом овець.

Література:

1. Туринський М.М. Генетичні основи селекції багатоплідних каракульських овець асканійського породного типу // Вівчарство.-К.: Аграрна наука.-1998.-с.97-103.
2. Smithies O. Zone electrophoresis in starch gels: group variations in serum protein normal human adults.-"Biochem.J.", 1955, v.61, №4, p.629-641.
3. Меркурьева Е.К. Генетические основы селекции в скотоводстве. - М.: Колос, 1977.- 239с.
4. Плохинский Н.А. Биометрия - М.: МГУ, 1970. -365с.
5. Банникова Л.В., Зубарева Л.А. Генетическая структура некоторых аборигенных и заводских пород крупного рогатого скота Евразии // Генетика. -1995. -№5.
6. Животовский Л.А. Популяционная биометрия.-М.: Наука, 1991. -217с.

УДК 636.23.082.2.033

***ВНУТРІШНЬОПОРІДНІ ТИПИ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ХУДОБИ:
НАПРЯМОК СЕЛЕКЦІЇ ДЛЯ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИРОБНИЦТВА
ЯЛОВИЧИНИ***

В.Г.ПРУДНІКОВ – к.с.-г.н., м.Харків

Вирішення проблеми підвищення продуктивності худоби і виробництва продуктів тваринництва значною мірою залежить від напряму племінної роботи і методів удосконалення порід. Одним із шляхів реалізації цього питання є – диференціація тварин на типи. У всіх породах великої рогатої худоби виявлені екстер'єрно-конституційні і виробничі типи. Вивчення їх різними авторами ведеться в напрямку взаємозв'язку форми і функції організму.

Розведення сименталів комбінованого типу обумовлюється збереженням генофонду, комбінованою молочно-м'ясною продуктивністю з високою якістю молока й м'яса, міцною конституцією, добрим здоров'ям та пристосованістю до місцевих умов [1,6].

У симентальській породі виділено внутрішньопорідні типи (молочний, молочно-м'ясний, м'ясний; вузькотілий, широкотілий та ін.), які мають як загальні для породи ознаки, так і відмінності за продуктивністю, будовою тіла та екстер'єрними особливостями [3,4,5]. Молочна продуктивність корів різних типів достатньо висвітлена в літературі. Однак, динаміка м'ясної продуктивності маточного поголів'я худоби (телиць, корів) недостатньо вивчена.

У зв'язку з цим проведення порівняльного вивчення динаміки м'ясної продуктивності маточного поголів'я симентальської худоби різних типів в умовах східного регіону України має як наукове, так і практичне значення для успішного ведення подальшої племінної роботи з цим масивом худоби.

Методика досліджень. Експериментальна частина виконана в КСП "Промінь" Харківської області. Типи будови тіла худоби визначали шляхом візуальної оцінки та за методикою модельних відхилень від середніх показників ознак стада М.М. Колесника, 1960 [2]. М'ясну продуктивність та якість м'яса вивчали за результатами контрольного забою телиць і корів за методикою ВНДІМС, при цьому враховували живу масу при знятті з досліду та передзайбійну живу масу, масу парної та охолодженої туші, кількість внутрішнього жиру-сирцю і зайбійний вихід. Морфологічний склад туші визначали за результатами обвалювання напівтуші за схемою, прийнятою в ковбасному виробництві.

Визначали кількість кісток, сухожилок і м'ясо-м'якоті. Хімічний склад м'яса-фаршу та найдовшого м'язу спини за загальноприйнятою методикою. Вихід поживних речовин і конверсію протеїну корму в харчовий білок туші за методикою Л.К.Лепайіє. Одержаний матеріал оброблено методом варіаційної статистики.

Результати досліджень. Встановлено, що телиці і корови широкотілого типу характеризувалися кращим розвитком грудей, задньої третини тулуба та омускуленістю порівняно з аналогами вузькотілого типу. Найважливішим показником росту і розвитку тварин є жива маса. Телиці широкотілого типу мали вірогідно більшу живу масу, ніж аналогі вузькотілого типу, що не могло не вплинути на живу масу корів. Так, корови широкотілого типу порівняно з вузькотілими мали вищу живу масу в середньому на 6,1%. Для них характерна більш висока однорідність цієї ознаки.

Результати контрольного забою телиць і корів різних внутрішньопорідних типів наведені в таблиці 1.

Встановлено, що телиці і корови широкотілого типу мали вірогідно більш важкі туші. Різниця в масі туші на користь телиць складала 15,7 кг (7,9%, $P>0,99$), корів – 24,6 (10,0%, $P>0,99$).

Таблиця 1 – Результати контрольного забою тварин різних типів

Показник	Тип			
	Широкотілий		Вузькотілий	
	телиці	корови	телиці	корови
Вік тварин, міс	18	39	18	39
Передзабійна жива маса, кг	387,7±5,3	496,5±4,8	367,7±4,6	455,0±3,2
Маса парної туші, кг	215,0±4,0	270,6±5,1	199,3±3,0	246,0±2,5
Вихід туші, %г	55,6	54,5	54,2	54,1
Маса внутрішнього жиру-сирцю, кг	7,7±0,3	11,9±0,6	6,6±0,2	10,7±0,3
Вихід жиру-сирцю, %	2,0	2,4	1,8	2,3
Забійна маса, кг	222,7±4,3	282,5±5,4	205,9±3,2	256,7±2,9
Забійний вихід, %	57,6	56,9	56,0	56,4

Забійний вихід у них був вищий відповідно на 1,6 і 0,5%.

Морфологічний склад туш виявив також перевагу телиць і корів широкотілого типу за виходом м'якоті (табл.2). Телиці цього типу за абсолютною масою м'якоті туші перевершували ровесниць вузькотілого типу на 13,2 кг (8,4%), корови – на 22,3 кг (11,9%, $P>0,99$). Суттєвої різниці в хімічному складі м'яса між типами не встановлено. Біологічна цінність м'яса тварин обох типів за показниками амінокислотного складу висока, але у тварин широкотілого типу відмічене краще співвідношення повноцінних білків до неповноцінних.

Таблиця 2 – Морфологічний склад туш тварин різних типів

Показник	Тип			
	Широкотілий		Вузькотілий	
	телиці	корови	телиці	корови
Маса охолодженої туші, кг	212,0±3,8	267,0±5,0	196,0±2,3	240,6±2,5
Маса м'якоті, кг	169,8±4,0	209,9±3,9	156,6±1,8	187,6±2,3
Вихід м'якоті, %	80,0	78,6	78,9	77,2
Маса кісток, кг	39,2±0,3	50,7±1,0	36,7±0,3	46,9±0,5
Вихід кісток, %	18,5	19,0	18,7	19,3
Маса сухожилок і хрящів, кг	3,0±0,1	6,4±0,1	2,7±0,1	6,1±0,2
Вихід сухожилок і хрящів, %	1,4	2,4	1,4	2,5
Коефіцієнт м'ясності	4,3	4,1	4,2	4,0

Надійним кількісним і якісним показником продуктивності і ефективності використання кормів є коефіцієнт конверсії протеїну у харчовий білок туші (табл. 3).

Таблиця 3 – Вихід білка і коефіцієнт конверсії протеїну корму у білок туші

Показник	Типи			
	Широкотілий		Вузькотілий	
	телиці	корови	телиці	корови
Затрачено з кормом перетравного протеїну, кг	280,6	320,0	281,0	320,0
Відкладено білка в туші, кг	34,60	38,62	31,55	34,14
Білка на 100 кг передзайної маси, кг	8,92	7,78	8,58	7,50
Коефіцієнт конверсії протеїну корму в харчовий білок туші, %	12,33	12,06	11,22	10,67

Серед тварин досліджуваних груп телиці і корови широкотілого типу характеризувалися більш інтенсивною конверсією протеїну корму в харчовий білок туші. Ці тварини накопичували більше білка (телиці на 3,05 кг, корови на 4,48 кг, або на 9,6-11,3%), ніж аналоги вузькотілого типу. За коефіцієнтом конверсії протеїну в харчовий білок туші вони переважали їх на 1,11-1,39%.

У скотарстві однією з важливих селекційних ознак відбору є жива маса. Аналіз фенотипової різноманітності цього показника має важливе значення в селекційно-племінній роботі. Матеріали наших досліджень (табл. 4) показали, що варіабельність популяції тварин широкотілого типу за живою масою і екстер'єрно-конституційними показниками, дещо вища, ніж у тварин вузькотілого типу. Для цих тварин характерна і більш низька спадковість і повторюваність живої маси. Вузькотілий тип має більш високу генетичну консолідацію і є менш пластичним в селекційному удосконаленні. Широкотілий тип, навпаки, характеризується неоднорідністю, дає матеріал для більш швидкого селекційного удосконалення щодо збільшення живої маси та покращення м'ясних властивостей.

Таблиця 4 – Мінливість, повторюваність та спадковість живої маси у тварин різних типів

Показник	Стать	Тип	
		широкотілий	вузькотілий
Мінливість (CV)	телиці	12,61	10,42
	корови	10,82	9,35
Повторюваність (rs)	телиці	0,52	0,64
	корови	0,64	0,70
Спадковість (h^2)	телиці	0,488	0,532
	корови	0,546	0,564

Встановлено, що тип тварин спадково обумовлений і формується в онтогенезі в результаті взаємодії з факторами навколишнього середовища.

Висновки.

1. Широкотілий тип худоби симентальської породи характеризується більш високими показниками м'ясної продуктивності і якістю м'яса.

2. Для тварин широкотілого типу характерна більш висока здатність до конверсії корму і особливо кормового протеїну в харчовий білок яловичини.

3. Широкотілий тип характеризується більш високою селекційною пластичністю і є матеріалом для подальшого удосконалення м'ясних якостей симентальської породи.

УДК 836.37.082.454.2

**ПРОДУКТИВНІСТЬ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОДУКТИВНИХ ТИПІВ
ОВЕЦЬ АСКАНІЙСЬКОЇ ПОРОДИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД РІВНЯ
ГОДІВЛІ**

О.В.ФІНЧЕНКО – аспірант, Херсонський ДАУ

Відомо, що найбільше значення у підвищенні настригу вовни і підвищення її якості має покращення рівня годівлі і утримання овець. Разом з цим дуже важливо племінну роботу у вівчарстві направити на удосконалення існуючих і створювання нових порід овець з більшою продуктивністю та високою якістю вовни, а також ширше впроваджувати більш досконалі методи відбору і підбору.

Нинішні традиційні типи асканійської тонкорунної породи овець потребують подальшого удосконалення, оскільки вовновий потенціал їх продуктивності на теперішній час не задовольняє всеростучим потребам інтенсифікації галузі.

Тому дуже корисно вивчити питання мінливості конституційно-продуктивних ознак тварин, закономірність їх формування і розвитку під дією зовнішніх факторів і спадкових ознак, у зв'язку з особливостями визначених виробничих і внутрішньопорідних типів тварин.

За критерій розподілу на конституційно-продуктивні типи нами було взято співвідношення настригу вовни і живої маси, тобто основних господарсько-корисних ознак.